İyirminci Beynəlxalq Dilçilik Olimpiadası

Bansko (Bolqarıstan), 23–29 iyul 2023

Fərdi Müsabiqənin Həl Yolları

Tapşırıq 1

	◯	⟶
●⟶●	*mən (nəyisə) gördüm*	*mən (nəyisə) görürəm*
↕●	*mən görüldüm*	*mən görülürəm*

1-ci şəxs tək	◯	⟶
●⟶●	**-n'**	**ɨn-**
↕●	**ɨn-**	**ɨn-**

3-cü şəxs tək	◯	⟶
●⟶●	**-y'**	——
↕●	**-∅**	**a-**

1. ⟶:
   - **-CV** → **-C'V** (**ʂ'** → **ts'**);
   - **-V**$_1$**CC'V**$_2$**-** → **-V**$_1$**CV**$_X$**C'V**$_2$**-**, **V**$_X$ = (**V**$_1$ = **V**$_2$) | **a**

2. ↕●:
   - **-ʔ** (**-C'V** → **-CV** | __ **-ʔ**);
   - ◯: **(C)VCV-** → **(C)V̂VCV-**

3. **n'** → **ŋ**, **y'** → **y** | **C'V** __

4.
   - **n** → **m** | __ {**p**, **p'**}
   - **n** → **ŋ** | __ {**k**, **k'**}

5. ‹**p**, **t**, **k**› → ‹**b**, **d**, **g**› | {**m**, **n**, **ŋ**} __

(a)

	1 forma	2 forma	Tərcümə
15.	**netkay'**	**ɨnnetak'a**	*itələmək*
16.	**kɨrɨy'**	**ɨŋgɨr'ɨ**	*çəkmək*
17.	**p'uhruy'**	**ɨmp'uhur'u**	*deşik açmaq*
18.	**her'oy**	**ɨnher'o**	*qırışıqları düzəltmək*

(b)

39.	**her'oŋ**	*mən (qırışıqları) düzəltdim*
40.	**ɨnişpaʔ**	*mən getdim*
41.	**aplaʔ**	*o açıldı*
42.	**şur'uy**	*o (nəyisə) seçdi*
43.	**pirin'**	*mən (nəyisə) gördüm*
44.	**ɨnşawats'a**	*mən (nəyisə) əkirəm*
45.	**k'aaniʔ**	*o tələyə düşdü*
46.	**ɨmp'ɨhanaʔ**	*mən atlanıram*
47.	**ahɨkaʔ**	*o tikilir, toxunulur*
48.	**ɨniplaʔ**	*mən çimizdirildim*

Tapşırıq 2

- Sözlərin düzülüşü:
  - S V DO (IO) ≡ DO ^{S}V (IO) (S$_{(\text{isim})}$)
    (S = mübtəda; V = xəbər (fel);
    DO = vasitəsiz tamamlıq; IO = vasitəli tamamlıq [**-mukary**])
  - sahib | sahiblənmiş

-

	1-ci şəxs tək	2-ci şəxs tək	3-cü şəxs tək	
			(m)	(f)
sahib = mübtəda	**n(I)-**	**p(I)-**	**(I)-**	**u-**
IO; DO (¬∃IO)	**-nu**		**-ry**	**-ru**

$$\textbf{(I)-} = \begin{cases} \textbf{i} & __\ \{\textbf{nh}, \textbf{tx}, \textbf{x}\}\ \textbf{i} \\ \textbf{y} & __\ \mathsf{C} \qquad\qquad ;\ \textbf{n} > \textbf{nh} \mid __\ \textbf{i} \\ \emptyset & __\ \mathsf{V} \end{cases}$$

-

bədən hissəsi	¬ sahiblənmiş	**-txi** (**-y** > **-ĩ** | __ **-txi**)
(isim)	sahiblənmiş	**-te**

(a) 17. **uwa xinhikaru sytu** — *O*$_{(\text{q. c.})}$ *qadını xatırladı.*
18. **txipary nhinhikary** — *Mən bananı yedim.*
19. **kyky aikute pysykary ywamukary** — *Sən ona*$_{(\text{k. c.})}$ *kişinin evini verdin.*

(b) 20. **uwa mynary kanawa ximakymukary** / **kanawa umynary ximakymukary** — *O*$_{(\text{q. c.})}$ *kanoeni balığa gətirdi.*

(c) 21. *Sən evi tapdın.* — **aiku papukary** / **pita apukary aiku**

22. *Mən sənin kanoeni qıza gətirdim.* — **pykanawate nymynaru hãtakurumukary** / **nuta mynaru pykanawate hãtakurumukary**

23. *O*$_{(\text{k. c.})}$ *mənə sənin suyunu gətirdi.* — **pĩpurããte ymynanu nutamukary** / **ywa mynanu pĩpurããte nutamukary**

24. *Kişi qızın qanını içdi.* — **hãtakuru herẽka ãtary kyky** / **kyky ãtary hãtakuru herẽka**

25. *Mən gözü xatırladım.* — **ukĩtxi nhixinhikary** / **nuta xinhikary ukĩtxi**

26. *Sən bananımı yedin.* — **nhitxiparyte pinhikary** / **pita nhikary nhitxiparyte**

Tapşırıq 3

1. mübtəda:
   - **nak** 1-ci şəxs
   - **o** 2-ci şəxs tək
   - **e** 2-ci şəxs cəm
2.
   - **b** ‘, həqiqətən də,’
   - **bat** ‘Ah, ——.’
   - **bam** ‘Oy, ——.’
3. **a** (mübtəda = 3-cü şəxs tək)
4. **um** ‘ nahaq yerə’
5. **e** {mübtəda, tamamlıq} = 1-ci şəxs cəm

kök = …C↑C^{+}
tamamlıq:

- **ana** 1-ci şəxs
- **aɣa** 2-ci şəxs tək
- **a** 2-ci şəxs cəm
- **e** 3-cü şəxs tək

kb > **mb**; **e o** > **i u** | __ C* V C* V C* #

(a)
18. **e-ɣuyanah** — *Biz diksindik.*
19. **ba-ihwin** — *O, həqiqətən də, ağladı.*
20. **nambum-kisaɣah** — *Mən, həqiqətən də, nahaq yerə sənə tüpürdüm.*
21. **bat-ɣadawn** — *Ah, o sizi geridə qoydu.*
22. **ubamum-kolewn** — *Oy, sən nahaq yerə ona gülürdün.*

(b)
23. *O suyun üzünə çıxdı.* — **a-tameb**
24. *Ah, sən qayıtdın.* — **obat-dahetok**
25. *Oy, mən onu susdurdum.* — **nambam-hoɣeb**
26. *O, həqiqətən də, bizi qovdu.* — **be-utanab**
27. *Siz, həqiqətən də, nahaq yerə bizə tüpürdünüz.* — **ibume-kisanah**

Tapşırıq 4 S = mübtəda, O = tamamlıq

- **ni-**: 2-ci şəxs $\notin \{S, O\}$ $\wedge$ 1-ci şəxs $\in \{S, O\}$
  ki-: 2-ci şəxs $\in \{S, O\}$

  + kök +

S	O	
1|2	3	**-ā(w)**
1	2	**-it-in**
2	1	**-in**
3	1|2	**-ik(o|w)**

  +

  1-ci şəxs cəm $\in \{S, O\}$: **-(n)ān**
  2-ci şəxs cəm $\in \{S, O\}$ $\wedge$ 1-ci şəxs cəm $\notin \{S, O\}$: **-(ā)wāw**

  + 3-cü şəxs cəm $\in \{S, O\}$: **-(w)ak**

- **ē-** *...-ken*
  ∅- *...-sa*

  +kök+

S	O	
1|2	3	**-ā(w)**
3	1|2	**-ik(o|w)**

  +

  $\{S, O\}$
  $\{$2-ci şəxs cəm, 3-cü şəxs tək$\}$: **-yēk**
  $\{$1-ci şəxs cəm, 3-cü şəxs cəm$\}$: **-yāhkwāw**
  və s.

(a)
22. **ē-wāpamikoyēk** — *o sizi görərkən*
23. **ninakinikonān** — *o bizi saxlayır*
24. **kikakwēcimāwāw** — *siz ondan soruşursunuz*
25. **kiwīcihitināwāw** — *mən sizə kömək edirəm*

(b)
26. *biz onlardan soruşsaq* — **kakwēcimāyāhkwāwi**
27. *onlar sizə meydan oxuyurlar* — **kimawinēskomikowāwak**
28. *onlar mənə kömək edirlər* — **niwīcihikwak**
29. *sən onları görürsən* — **kiwāpamāwak**
30. *mən sizi saxlayıram* — **kinakinitināwāw**

Tapşırıq 5

- $\begin{bmatrix} 400: & \textbf{kampwoo} \\ \alpha_1 \times 400: & \textbf{kampwɔhii}\ \alpha_1 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 80: & \textbf{ŋkuu} \\ \alpha_2 \times 80: & \textbf{ŋkwuu}\ \alpha_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 20: & \textbf{beŋjaaga} \\ \alpha_3 \times 20: & \textbf{be-}\alpha_3 \end{bmatrix} +$
  $[10 : \textbf{kɛ}] + [5] + [\beta], 2 \leq \alpha_{1,2,3} \leq 4, 1 \leq \beta \leq 4$
- +: **na**
- 1: **niŋkin** | **-niŋkin** → **-ni**
  2: **shuunni**
  3: **taanre**
  4: **sicyɛɛre** | **-sicyɛɛre** → **-ricyɛɛre**
  5: **kaŋkuro** | **kaŋkuro na** → **baa-**

(a) **kampwɔhii shuunni na kɛ** 810

ŋkuu na baataanre 88

(b) 15 **kɛ na kaŋkuro**

109 **ŋkuu na beɲjaaga na baaricyɛɛre**

152 **ŋkuu na beetaanre na kɛ na shuunni**

403 **kampwoo na taanre**

1534 **kampwɔhii taanre na ŋkwuu sicyɛɛre na kɛ na sicyɛɛre**